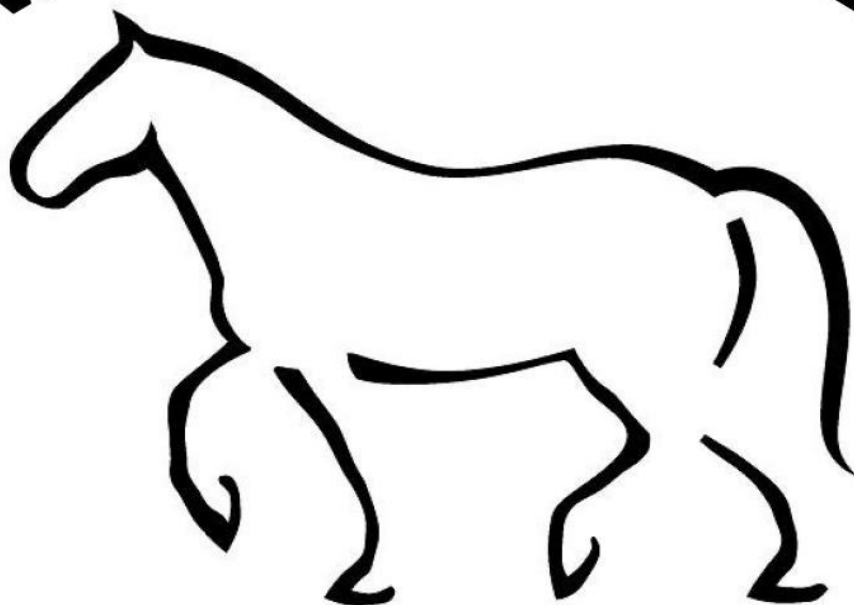

VANA-TORI HOBUNE

EHTNE, UHKE JA HEA

MTÜ Vana-Tori Hobuse Ühing

**Aretustegevuse aruanne
01.01.-31.12.2018**

MTÜ Vana-Tori Hobuse Ühing
Hargo talu
Kuigatsi küla
Otepää vald
68222 Valgamaa

tel. +372 5646 4349
info@vana-torihobune.ee
www.vana-torihobune.ee
Reg.nr.: 80294278

MTÜ Vana-Tori Hobuse Ühing (VTHÜ) aretustegevuse aruanne on koostatud tori hobuse vana-tori suuna tõuraamatu pidamise ja jõudluskontrolli läbiviimise osas ajavahemikus 01.01.-31.12.2018.

VTHÜ tunnustati 04.06.2012 tori hobuse vana-tori suuna tõuraamatupidajaks ja jõudluskontrolli läbiviijaks.

11.06.2014 tunnustati tori hobuse vana-tori suund ohustatud tõuks.

21.07.2016 Veterinaar- ja Toiduamet muutis otsusega nr. 149 VTHÜ teguvusluba ja kiitis sellega heaks uue aretusprogrammi.

19.12.2018 on Veterinaar- ja Toiduametisse jäetud tunnustamiseks uus aretusprogramm ja menetlusreeglid, mis vastavuses EL määrusega 2016/1012 ja Põllumajandusloomade aretuse seadusega (kehtiv alates 01.01.2019).

I

01.01.-31.12.2018 toimus tori hobuse vana-tori suuna aretustegevus vastavalt suuna aretusprogrammile. Aretustegevus haaras võimalikke abinõusid, mis on vajalikud vana-tori suuna aretustööks. Aretustöös osalesid kõik hobused, kes on kantud vana-tori suuna tõuraamatusse ja nende järglased.

VTHÜ'l oli 31.12.2018 seisuga 36 tegevliiget (neist 11 vana-tori suunale kõlblikku hobuse aretajat või omanikku), 162 toetajaliiget, liikmete arv kokku 198.

II

Jõudlusvõime ja geneetilise väärtuse suurenemisele, genofondi säilimise ja täiustamisele ning aretussuuna propageerimisele aitas kaasa VTHÜ tegevused:

- osaleti Baltikumi suurimal ratsäiritusel Tallinn International Horse Show.
- osaleti Soomes Helsinki Horse Fair ja Tampere Hevosmessut -hobumessidel, koostöös Soome VT-hobuste omanikega.
- teavitati Ukraina tori hobuse kasvatajaid vt-suuna hobuste aretusprogrammi tingimustest põlvnemise ja jõudluskontrolli osas.
- tehti 2 reisi Ukrainasse vaadates üle 4 hobusepidaja tori hobuste populatsioonid.
- importiti Ukrainast 2 vt-suuna mära ja 1 täkk.
- korraldati Hargo Talus ülevaatus, osales 5 vt-suunale registreeritud hobust, kellest 3 vanusevahemikus 3-6 aastat.

III

Geneetilise väärtuse hindamist kasutades statistilisi analüüsimeetodeid ja geneetilisi parameetreid ei toimunud. Aretusprogrammis ette nähtud nõue teha geneetiline identifitseerimine igale tõuraamatus registreeritavale varsale (gen. ekspertiisid varsast ja mõlemast vanemast) ning juhatuse otsusega vastu võetud nõue teha geneetiline identifitseerimine igale tõuraamatus registreeritavale 2008.a. või hiljem sündinud hobusele (hobune ja tema mõlemad vanemad) suurendavad põlvnemisandmete usaldusväärsust ning toodavad geneetilisi parameetreid.

IV

Jõudlusandmete kogumiseks korraldati ajavahemikus 01.01.-31.12.2018 üks ülevaatus Hargo Talus, Kuigatsi külas, Otepää vallas. Hinnati kokku 5 hobust, kellest kõik on registreeritud vana-tori suuna tõuraamatusse.

V

Aretusloomade arv 31.12.2018 seisuga:

- aretusloomade arv, täkke: 7.
- aretusloomade arv, märasid: 21 (kellest 3 Soomes ja 1 Saksamaal).
- 01.01.-31.12.2018 peatõuraamatuossa kanti 2 täkku.
- 01.01.-31.12.2018 peatõuraamatuossa kanti 3 mära.

VI

Populatsioon 31.12.2018 seisuga: 37 (kellest 5 Soomes ja 8 Saksamaal), sealhulgas lisaossa B registreeritud hobuseid 2.

Komponenttõuge pole kasutatud.

Aastal 2018 toimus 1 abort ja 1 surnultsünd.

Aastal 2018 registreeriti eeltõuraamatusse Ukrainast importitud aastal 2004 sündinud mära ja täkk ning 2017 sündinud mära.

VII

Aretusloomade valiku, testimise ja tunnustamise osas ajavahemikus 01.01.-31.12.2018 peatõuraamatuossa kanti 2 täkku hindamise ja sugulise kasutuse alusel. Sugutäkkudel on nõutud põlvnemise õigsuse geneetiline uuring. Täkke ja nende järglasi pole testitud.

Aretusühingus registreeritud sugulises kasutuses on 2018.a. olnud kokku 6 mära ja 4 täkku järgnevalt:

- naturaalpaaritusel 2 vana-tori suuna täkku, kes paaritasid 4 mära (= 3 vana-tori suuna mära ja 1 TA-suuna mära)
 - 1 vana-tori suuna mära on paaritatud naturaalselt TA-suuna täkuga
 - 1 vana-tori suuna mära on seemendatud TA-suuna täku külmutatud spermaga.
- Vana-tori suuna täkkudele on tehtud põlvnemise õigsuse geneetiline uuring.

VIII

Aretusmaterjali (külmutatud sperma) on aretajad soetanud hoiule kahest TA-suuna täkust.

IX

Tõuaretuses kasutamise eesmärgil organiseeritud tõumaterjali importi on toimunud Ukrainast (2 mära, 1 täkk).

Hobuste müük Eestist Saksamaale: 1 ruun.

Hobuste müük Soomest Eestisse: 1 vt-peatõuraamatu täkk, kelle tõuraamatuandmete haldamine anti uue omaniku soovil üle Eesti Hobusekasvatajate Seltsile.

X

Jõudluse ja viljakuse näitajad:

Aastal 2017 paaritatud 4 mära oli esimese ultrahelikontrolli alusel kolme tiined ja teise ultrahelikontrolli alusel oli tiineid kaks. Üks tiinus lõppes surnultsünniga ja teine abortiga.

XI

Olulisemad aretustegevuse statistilised näitajad 01.01.-31.12.2018:

- eeltõuraamatus või Lisaosas A karjas 14 mära, 2 täkku, 6 ruuna
- peatõuraamatus karjas 7 mära ja 5 täkku.
- sündinud varssu: 0
- paaritatud märasid vt-suunal: 5 (kellest 2 TA-suuna täkuga)
- paaritanud täkke vt-suunal: 2 (kellest ühte kasutatud ka TA-suuna märele)
- surnud hobuseid: 2 täkku
- Ukrainast importitud 2 mära ja 1 täkk.

XII

Kokkuvõte MTÜ Vana-Tori Hobuse Ühing tegevusest manuses või koduleheküljel www.vana-torihobune.ee

04.01.2019 Kuigatsi

Ute Wohlrab
juhatuse esinaine

Manus: Tegevusaruanne

Tegevusaruanne

MTÜ Vana-tori Hobuse Ühingu tegevused 2018 aastal:

- 02.-04.03. VTHÜ osales HobuLove -messiboksi raames Helsinki Horse Fair 2018 -hobumessil.
- 07.-08.04. VTHÜ osales ka Tampere Hevosmessut (hobusemessil) HobuLove -messiboksi raames, koostöös Soome vt-hobuste omanikega.
- 21.04. toimus Vana-Tori Hobuse Ühingu juhatuses koosolek. Valmis Isikuandmete kaitse infoleht.
- 29.04. toimus Vana-Tori Hobuse Ühingu üldkoosolek.
- 22.06. toimus juhatuses koosolek.
- 15.07. ja 02.12. toimusid Saksamaal Göppingenis juhatuses esinaine ja Saksamaa vt-ühingu esindaja Elke Schäfer'i koosolekud.
- 05-07.10. osales Vana-Tori Hobuse Ühingu standiga Tallinn International Horse Show'l.
- Ukraina tori hobuste kasvatajatega suheldi, teavitades neid nt. vt-suuna aretusprogrammi nõuetest põlvnemiste ja kohapealse jõudluskontrolli osas. Suhtluse ja tekkinud kontaktide alusel külastas juhatuses esinaine Ukrainat kaks korda, mis omakorda viis kahe mära ja ühe täku importi Eestisse septembris ja novembris 2018.a. Seoses külastustega jagati ka infomaterjali VTHÜ kohta.
- Oktoobris esitati Veterinaar- ja Toiduametile EL määruse 2016/1012 alusel teade aretusprogrammi täitmisest väljaspool Eestit.
- 24.11. toimusid Hargo Talus, Otepää vallas jõudluskatsed (5 vana-tori suunale registreeritud hobust).
- 2018. a. registreeriti vana-tori tõuraamatusse 1 abort ja 1 surnultsünd.
- Eestin Raskaat Vetohevoset ry'iga (eesti raskeveohobuste paralleeltõuraamatupidaja Soomes) tehtud lepingu alusel korrastati Eesti riikliku hobuslaste registris (PRIA) Soome tõuraamatus registreeritud, aga Eestis sündinud või paiknevate ER-hobuste andmeid.
- Eestin Raskaat Vetohevoset ry'i poolt juba 2017.a esitatud taotlustest Eesti Hobusekasvatajate Seltsile anda kokku 38 ER-hobuse tõuraamatuandmete haldamine hobuslaste registris üle VTHÜ'le on veel mõned hobused teadmata põhjustel EHSi poolt rahuldumata seisuga 31.12.2018. Riikliku hobuslaste registrit puudutavad protseduurireeglid õnnestus siiski aasta 2018 jooksul kinnitada koostöös PRIA ja VTAgaga.
- 19.12.2018 jäeti Veterinaar- ja Toiduametisse tunnustamiseks uus aretusprogramm ja menetlusreeglid, mis vastavuses EL määrusega 2016/1012 ja Põllumajandusloomade aretuse seadusega (kehtiv alates 01.01.2019).
- Ühingu esindajad osalesid Maaeluministeriumi korraldatud koosolekutel ja ühel Maaelukomisjoni kohtumisel seoses Põllumajandusloomade aretuse seaduse uuendamisega.

2019. aastal on plaanis jätkata seniseid tegevusi. Eelkõige on plaanis jätkata vana-tori tõuraamatu pidamist ning korraldada jõudluskatseid.

Samuti on plaanis 2019. aastal jätkata aretusloomadeks sobivate hobuste importi Ukrainast. 2019.aastal VTHÜ jätkab tähelepanu juhtimist vana-tori hobuse säilitamisele ja vana-tori suunale sobilike hobuste põlvnemisandmete usaldusväärse tagamisele.

Ühingu juhatus on planeerinud osaleda sama tihedusega üritustel/messidel, propageerimaks vana-tori hobuste kasvatamist ja säilitamist.